
Innledning: kritisk og interessert møte med Hans Stifoss-Hanssen

MARIT BUNKHOLT

HVORFOR?

Hans Stifoss-Hanssen (heretter kalt HSH) har vært sjelesorglærer på Det praktisk-teologiske seminar (PTS) i 11 år fram til 2005. Hvorfor gir PTS ut et utvalg av HSHs tekster, vil kanskje noen undre seg. Betimelig nok – ikke mange andre av PTSs tidligere lærere har fått den slags minnesmerker satt opp. Det er da heller ikke poenget å reise noe minnesmerke. Det er to andre og gode grunner for å utgi denne tekstsamlingen. Den første er ganske enkelt at studentene ved PTS stadig leser disse tekstene. De er alle unntatt én tidligere utgitt, og befinner seg spredd rundt i forskjellige tidsskrifter. Det er praktisk å samle dem i en bok. Den andre gode grunnen er at den tradisjonen i norsk sjelesorgfag som jeg mener HSHs tekster er en del av, trenger å bli sett, satt ord på, ytt motstand. Den legges åpen for syning ved å la HSH representere den her med sine tekster, og den blir sett nærmere på og gitt motstand ved denne innledningen. HSH selv bidrar også til denne diskusjonen med sin nye tekst «Hjelpende ritualer, forberedende samtaler».

Tekstene i denne samlingen er preget av noen engasjerte anliggender. Jeg vil i neste hovedavsnitt forsøke å legge disse engasjementene slik jeg forstår dem, åpne for leseren. Dette avsnittet er samtidig ment å fungere som en presentasjon av bokas innhold. Resten av den innledende teksten vil jeg bruke til å føre en kritisk og interessert samtale med det jeg oppfatter som HSHs hovedanliggender. Eller kanskje heller: gi mitt referat av en samtale som allerede over år har vært ført muntlig i vårt fagmiljø. HSH og undertegnede har samarbeidet og samtalt på tvers av våre forskjeller i alder, kjønn og teologisk bakgrunn. Det har vært oppmuntrende at det er mulig, og opplysende for oss begge.

HSH OG HANS PROSJEKTER

Et hovedengasjement i noen av tekstene i denne samlingen er, slik jeg leser dem, å rydde plass. Plass til sjelesorgen i det teologiske fagrommet, plass til praksis og erfaring i teologiens verden. Eksempler på tekster i denne samlingen som bæres av et slikt engasjement, er «Velkommen inn i mitt symbolske univers» og «Teologi, religiøsitet og troverdighet». De er skrevet i dialog med fagfeller som verken er sjelesørgere eller praktiske teologer, men som HSH likevel gjerne vil snakke med, få til å forstå. HSH ønsker, slik jeg leser ham, at sjelesorg skal bli tatt alvorlig som et teologisk fagområde. Samtidig vil han at den religiøse erfaringen skal tas alvorlig som teologisk ressurs. Dette er tekster preget av anliggender som jeg ikke tar opp i fortsettelsen, men som likevel har fortjent en plass i samlingen. De framstår som mer historiske enn aktuelle i mine øyne, men som sådan mer enn interessante nok.

Det andre hovedengasjementet finner vi i de tekstene som tar opp sjelesorgfaglige problemstillinger direkte, slik som i «Kropp og frihet i sjelesorgen», «Prest eller terapeut – en falsk motsetning» og «Seksuelle overføringer i sjelesorg». Dette engasjementet dreier seg om «den andre» – konfidenten, sjelesørgerens samtalepartner, medmennesket. Engasjementet ligger under de konkrete problemstillingene artikkelen tar opp. Hvordan definere og anrette sjelesorg hvis det handler om at den andre skal få komme til orde? Den viktigste faglige alliansepartneren for HSH i møte med denne «andre» er psykologien og psykoterapien, som et sted for å finne en forståelse av mennesket, samtalemetodiske innfallsvinkler, og som leverandør av en etisk bærekraftig profesjonalitet. I «Kropp og frihet i sjelesorgen» diskuteres forkynnelsens plass i sjelesorg, men også hvordan det kan gis rom for følelsenes språk ved siden av ordene og den intellektuelle tilnærmingen. Artikkelen «Prest eller terapeut – en falsk motsetning?» tar opp sjelesørgerrollen etter den terapeutiske påvirkning på sjelesorgen. HSH framholder at den vesentlige forskjellen på en prest og en terapeut ikke er arbeidsformen, men selve rollen – det presten er. Presten er med HSHs ord «ordinert, rett kalt og knyttet til kirken som medarbeider». Presten er alltid prest, også om hun eller han beveger seg inn på det som mange ville kalle et «terapeutisk område» (HSHs ord igjen). I «Seksuelle overføringer i sjelesorg» byr HSH på sin framstilling av presters yrkesetikk, med seksuelle overgrep som case og bakgrunn.

I forlengelsen av sjelesorgtekstene foreligger også noen tekster som svært tydelig er i dialog med innsikter fra en psykodynamisk terapeutisk tradisjon. Disse tekstene vil formidle konkrete innsikter fra denne tradisjonen inn til det praktisk-teologiske feltet. «Psykosens religiøsitet» og «Gudsbilder, godt liv, god teologi» er eksempler på dette. I «Psykosens religiøsitet» beskrives

psykose nærmere ut fra et klinisk og et hermeneutisk perspektiv. I forlengelsen av dette reflekterer HSH over forholdet mellom psykose og religiøsitet. «Gudsbilder, godt liv, god teologi» beskriver og drøfter hvordan psykologien ser på sammenhengen mellom utvikling av gudsbilde og de foreldrebildene et barn bærer med seg, og hvilke lærdommer teologien kan trekke av dette.

To andre tema framstår i tillegg som viktige i tekstene: religionspsykologi og ritualer. I forhold til førstnevnte er det igjen viktig for HSH å åpne feltet for andre. Dette er prosjektet i artikkelen «Religionspsykologiens bidrag til kirke og samfunn». HSH ønsker at teologer skal få øynene opp for religionspsykologien som en god og nyttig vitenskap. Men det religionspsykologiske perspektivet fins også integrert i flere andre tekster som er nevnt over. Det er som om HSH har funnet sjelesorgens naturlige verdslige samtalepartner i dette fagfeltet, og kanskje ikke uten grunn. Det virker likevel verdt å bemerke at sjelesorgen ikke bør få ta monopol på dette faget, forståelse for religionspsykologiske mekanismer virker like viktige for andre praktisk-teologiske disipliner. Ritestudier framstår først og fremst som viktige i HSHs senere tekster, og koblingen til det sjelesørgiske feltet er klar, som i «Ritualenes psykologiske og helbredende funksjon». Her byr han på en sammenkobling av innsikter fra ritestudier og psykologisk teori. Han framholder at det liturgiske arbeidet i kirkene både har diakonale og psykologiske funksjoner.

Ritestudiene har også ytt bidrag til HSHs nyskrevne tekst. Her diskuterer han samtalene i forbindelse med kasualia – dåp, vigsel og begravelse. Artikkelen byr på en innholdsbestemmelse av disse samtalene, men drøfter også med utgangspunkt i dem hva sjelesorg er.

MAKT OG SÅRBARHET – REALITETER OG VISJONER

Jeg er mest opptatt av sjelesorgteoretikeren HSH. Våre diskusjoner i forhold til sjelesorg (og veiledning) har særlig vært konsentrert omkring temaene makt, sårbarhet og gjensidighet. Hvor mektig er egentlig presten, og hvordan skal hun håndtere det? Hvordan uttrykkes menneskers ansvarlighet, gjensidighet og likeverd i en situasjon som er et møte mellom en profesjonell og en annen som oppsøker denne? Hvor sårbar er konfidenten, og hvilke faglige og yrkesetiske konsekvenser skal vi trekke av dette?

I forhold til spørsmål som dette har vi også diskutert realiteter og visjoner. Det vil ofte være en spenning mellom hva som realistisk sett er nødvendig å si i nå-situasjonen, og de visjonene vi har for framtida. Hvilken presterolle fins nå, og hvilken vil vi ha i stedet? Hvilken yrkesetikk kreves

nå, og hvordan kunne en yrkesetikk se ut med en annen presterolle?

HSHs overordnede engasjement for «den andre» i sjelesorg preger hans syn på presten. Jeg vil i det følgende starte der, i presten. Deretter kommer jeg til «den andre», og innenfor rammen av disse temaene drøfter jeg yrkesetikken. Etter mitt syn skaper disse tre temaene til sammen et ganske sant bilde av hva vår samtale har kretset rundt over år. Temaene er samtidig sentrale i den sjelesorgsfaglige samtalen.

PRESTENS SELVFORSTÅELSE (OM MAKT)

«Maktanalysen din er naiv». Slik kan man få sitt pass påskrevet i en samtale med HSH. Sitatet er HSHs omtale av meg og mine synspunkter på relasjonen mellom sjelesørgeren og den andre/konfidenten. Jeg lar det stå her som inngang til våre diskusjoner om makt, og med et håp om å tilbakevise det i løpet av de følgende sidene.

I teksten «Kropp og frihet i sjelesorgen» (1998) tar HSH utgangspunkt i og avstand fra E. Thurneysens utsagn om at sjelesorg er «Guds ord forkynt for den enkelte». HSH gir oss videre i denne artikkelen et eksempel på hvordan sjelesorgfaget inspirert av psykoterapeutisk yrkesetikk og metode kan ta seg ut.

HSH har problemer med Thurneysens «definisjon» av sjelesorg fordi sjelesorgens tilknytning til forkynnelsen gir den et «preg av maktutøvelse». Prestens rolle blir da, i følge HSH, å fastholde lov og evangelium i møte med konfidentens livserfaring. Dessuten blir sjelesorgen som forkynnelse ofte preget av ord og intellektuell tilnærming. HSH påpeker hvordan påvirkningen fra psykoterapien trekker i en annen retning. Først ved sitt menneskesyn, som også gir rom for følelser og drifter ved siden av intellektet. Så ved metodene, som på tvers av sitt mangfold ligner hverandre i sitt ønske om å overføre myndighet fra terapeuten til pasienten, altså å bygge ned prestens makt. HSH er opptatt av konfidenten som helt menneske (kropp, sanser, intellekt) med rett til frihet og egne valg. Psykoanalysens menneskesyn og de psykoterapeutiske metodene framholdes som «redskap» til å sette konfidenten fri fra intellektualiseringens makt og prestens autoritet. Sjelesørgeren kan bruke sin inspirasjon fra psykologien og psykoterapien til å frigjøre seg selv og sine konfidenter fra forkynnelsens åk. HSH vil frigjøre konfidentene fra noe han oppfatter som autoritær, gammeldags sjelesorg.

En konsekvens av dette er at HSHs bud på beskrivelse av sjelesorg i studieplanen for Det praktisk-teologiske seminar (PTS) var «livshjelp i samtaleform til et medmenneske i en utsatt livssituasjon». Presentasjonen av faget ble gitt under overskriften «Sjelesorg (hjelpende samtale)». Sjelesørgeren

framstilles altså som en hjelper, en som hjelper andre ved sin samtalevirksomhet. Terapeutenes selvforståelse er blitt prestens selvforståelse når hun er sjelesørger. Presten blir heller en diakon enn en forkynner i møte med «den andre».

HSHs anliggende er en parallell til hvordan man nå for tida ønsker å utvikle presters selvforståelse i prestens andre hovedroller, som liturg og predikant. Slik jeg ser det, vektlegges i de to sistnevnte sammenhengene en forskyvning fra hierarkisk basert makt og ensom styring av tjenesten, til gjensidighet, likhet og fellesskap mellom prest og menighet. Prester utfordres jevnt over til samarbeid og nærhet i forhold til resten av menigheten. Samfunnet og kirken krever en annen presterolle enn før. Presten er i dag én blant flere ansatte, sitter i embetet ved siden av og som en del av rådet, er ikke lenger embetsmann og uoppsigelig, lever i et samfunn uten sans for de gamle autoriteter, lever i et samfunn med nytt (i hvert fall som synlig sådan) religiøst mangfold. Presten er ikke lenger en selvsagt autoritet.

Men: oppnår HSH det han vil? Eller fastholdes presten som hjelpende sjelesørger likevel i en maktposisjon? Man kan også se det slik at sjelesørgeren ved hjelp av inspirasjonen fra psykoterapien, har beveget seg i motsatt retning av liturgen og predikanten. Hun har ikke sluppet unna den posisjonen som ligner den «far sjøl» hadde, men har tvert imot blitt holdt fast i en posisjon preget av makt og avstand gjennom å innta en terapeutlignende rolle som samtalepartner.

Det virker som om prestens godt mente løsning på autoritets- og maktproblemet i sjelesorgsrommet skal være å trekke seg tilbake fra konfidenten, la denne ta ansvar for sitt eget liv og egne valg. Dette fører til at det blir vanskelig å kunne være normativ. Dette er ellers et viktig trekk ved kirkens virksomhet. I stedet for å reflektere videre over hvordan man skal forholde seg til normativitet i møte med en selvstendig og ansvarlig konfident (som man med all mulig rett kjemper for skal få være der), har man ofte valgt å legge bort hele normativiteten. Både forstått som muligheten for å kunne målbære tydelige råd og synspunkter, og forstått som det å kunne stå for noe i møte med den andre – troen, evangeliet, kirkens budskap.

I min teologiske verden er normativitet fra prestens side mulig på bakgrunn av en måte å tenke om relasjonen til menigheten, og hvordan menigheten ser på henne. Mitt utgangspunkt er at prest og menighet har et gjensidig, dialogisk forhold, også i teologiske spørsmål. Teologi blir til i møtet mellom historiens refleksjoner og livserfaringen nå. Teologens spesialkompetanse er kunnskap om tradisjonen og evnen til å legge til rette for et møte med dagens erfaringer. Kirken med menighet og ansatte er et sted for å arbeide teologisk. I et slikt ekklesiologisk univers kan sjelesorg også være «Guds ord forkynt for den enkelte». Ikke bare og ikke hele tiden, men som

en nødvendig mulighet. Presten er uansett henvist til å avvente hvorvidt menigheten tar i mot forkynnelsen. De normative utsagnene kan legges ut til de andre, men presten kan ikke kontrollere hvordan de tas i mot. Prestens holdning til menigheten som selvstendige subjekter med egen vilje, og menighetens holdning til presten som en det er verdt å lytte til er utgangspunkt for dialog.

Omtrent på dette punktet i samtalen mellom HSH og meg dukker utsagnet om naiv maktanalyse opp. Samtidig med spørsmålet om vi (jeg) nå snakker om visjon eller virkelighet – i mine påstander om hvordan forholdet mellom prest og menighet er ordnet. Jeg innrømmer gjerne at mine tanker om forholdet mellom prest og menighet til dels fortsatt befinner seg på stadiet «gode ønsker», men jeg vil ikke av den grunn oppfatte meg som naiv. Vi trenger teologi også for å tenke framover, finne veier å gå, skape endringer, bevare livet. Den eventuelle naive maktanalysen må ikke minst belyses via «den andre» – er han en sjelesørgeren kan ta makten over eller ikke? Jeg kommer tilbake til dette nedenfor.

En annen mulighet er at man i stedet for å si at jeg har en naiv maktanalyse, kan si at både HSH og jeg har kjønnsbaserte maktanalyser. Menn og kvinner har forskjellig forhold til makt, generelt og ikke minst når vi snakker om makt og seksualitet. Det siste er en problematikk som ofte ligger under når man diskuterer maktproblemet i sjelesorg. Den samtalekulturen som per i dag influerer norsk sjelesorg, er dannet av menn, utfra deres opplevelser av terapeutiske møter med en mengde kvinner. Også møter med menn, men ikke minst kvinner. Man kan ikke se bort fra kjønnsdimensjonen ved hele den terapeutiske fagutviklingen i forrige århundre. Jeg tror HSHs insistering på behovet for å tøyte prestens makt særlig er knyttet til et behov for å tøyte prestens seksualitet i møte med den andre. Vi vet at prester noen ganger forgriper seg på konfidenter. Det skal ikke skje, men skjer. Bevisstheten om mannens potensielle seksuelle overmakt skaper et behov for svært klare grenser. Mitt poeng er ikke at disse grensene ikke er viktige, men at måten de trekkes på har videre konsekvenser enn det som har med avvergning av overgrep å gjøre. Det kan skapes prester uten mulighet til å møte sine samtalepartnere i et likeverdig og gjensidig møte, prester som snarere oppleves å sitte på allmektig avstand fra sine samtalepartnere, spørrende, analyserende, avventende.

Kvinnens maktproblematikk er ofte en annen enn menns, «vi» (la anførselstegnene her uttrykke generaliseringens problem) forholder oss til makt på en annen måte. Den yrkesetikken som er arvet fra det terapeutiske miljø, gir ikke uten videre mening for meg, og jeg tror jeg har flere kvinner med meg. Det kan virke nødvendig å foreslå en kjønnsbasert tilnærming til forståelsen av prestens rolle i samtaler.

FORSTÅElsen AV DEN ANDRE (OM SÅRBARHET)

HSHs «definisjon» av sjelesorg som hjelpende samtale, er preget av stor respekt for den sårbare konfidenten, og ønsket om å unngå overgrep fra presten. Det er en gjenklang av HSHs anliggender i hans sjelesorgsfaglige tekster. Det er et svært viktig anliggende, men jeg mener likevel det er overfokuseret gjennom denne beskrivelsen av sjelesorgfaget. Ved denne overfokuseringen underfokuseres det samtidig at samtalefeltet er større enn det feltet der det trengs en hjelper. Sjelesorg er mer enn møter med mennesker i en utsatt livssituasjon. Det vil ofte være en følelse av sårbarhet hos mennesker som oppsøker presten for å snakke om kirkelige handlinger, får besøk på sykehjemmet eller ber om en eller annen form for åndelig veiledning. Men det er ikke alltid slik. Jeg mener det er en problematisk kortslutning å tro at enhver som søker sjelesorg, kjenner seg spesielt utsatt eller sårbar. Merk ordet spesielt. Alle mennesker er alltid mer eller mindre utsatte og sårbare, men noen er nettopp spesielt utsatte eller sårbare. Prester må kunne se forskjell. Jeg har altså to anliggender i forhold til denne «definisjonen»: samtalefeltet defineres for smalt, og konfidentene skjæres for lett over en kam.

Å bruke ordet «hjelp» er i seg selv et noe hasardiøst prosjekt. Språket vi bruker på menneskene i hjelperelasjoner utfordres nå for tida. Dette skjer på flere vis. Det problematiseres i hjelpesammenhenger en språkføring som setter skiller mellom dem og oss; de som trenger hjelp, og vi som gir den. Skillet kan lure en til å glemme hvor fort rollene kan bli byttet av livets gang. Dessuten er det aldri uproblematisk at man snakker om eller på vegne av noen andre. Man leter etter andre ord enn «hjelpetrengende», og skifter til ord som «i sårbar situasjon» eller «utsatt». Bl.a. har frigjøringsteologien tvunget fram et krav om et ikke-nedlatende språk, et språk som ikke markerer at det kommer fra en person ovenfra.

Det finnes situasjoner hvor jeg eller en annen trenger hjelp, omsorg, at noen tar ansvar for meg eller en annen. Slike situasjoner kaller på en hjelper, en som tar dette ansvaret uten å vente noen gang å få det tilsvarende tilbake. Jeg setter pris på at slike hjelpere fins, og kan godt være en slik selv. Noen slike «rene» hjelpesituasjoner er ganske eller helt uproblematisk: Å sitte ned hos tannlegen og overgi seg med åpen munn (hvis man ser bort fra tannleggeskrekken selvsagt), å tre til side slik at brannfolkene kan komme til for å slukke brannen i huset ditt, å bli tatt hånd om av andre når du i sjokktilstand er reddet ut av et synkende skip. Andre situasjoner byr på større utfordringer for både hjelper og hjelpetrengende. Jo mer situasjonen man trenger hjelp i er en innvevd del av det daglige, normale liv, jo vanskeligere blir det ofte – når du trenger noen å snakke med fordi du er lei deg, når du ikke har penger nok til å betale regningene dine, når du oppsøker et

miljø fordi du er ensom. Å måtte be om hjelp til å holde dagliglivet i gang, kan oppleves vanskelig og ydmykende. Å gi hjelp til daglig liv utfordrer. Vanskeligheter omkring hjelp og hjelperollen dukker særlig opp ved de hjelpetiltakene som erstatter det mennesker fortrinnsvis får dekket gjennom et selvvalgt nettverk og et såkalt alminnelig ordnet liv; det vi får ved å ha venner, være i jobb, motta lønn, leve i en eller annen form for familie, delta i organisasjonsarbeid og menighetsliv.

Presten har definitivt situasjoner i sitt yrkesliv hvor de er og bør være hjelpere, slik tannleger og brannfolk er det, enten det betyr å føre hjelpende samtaler eller by på mer håndfast assistanse. Jeg vil likevel sette spørsmålstegn ved om «hjelpende samtaler» er de mest vanlige i et presteliv, eller om de bør være det. Jeg tror som sagt vi har kalt sjelesorg for hjelpende samtaler i vår studieplan for å sikre oss at samtalevirksomheten følges av en forsvarlig yrkesetisk refleksjon, slik andre hjelperyrker bedriver den. Det er viktig nok. Men som jeg har forsøkt å påpeke, tror jeg vi ved dette tenker for smalt om hva sjelesorg er. I tillegg kan det hende vi ikke snakker sant om en del konfidenter.

Mange konfidenter kjenner seg ikke utsatte, trenger ikke prestens beskyttelse, og trenger heller ikke å beskyttes mot presten. De fleste som snakker med en prest, er mennesker som kan ta vare på seg selv, og som ikke faller til fote for prestens makt. De kommer med et problem de vil drøfte, men har makt over egen tilværelse, takler hverdagen og opplever seg ikke som hjelpetrengende. Sjelesorg er samtaler med mennesker som vil snakke om noe viktig, men ikke nødvendigvis samtaler med mennesker i en utsatt eller hjelpetrengende posisjon. Jeg tror vi må gjenoppdage dette for å unngå en annen type overgrep: å innta en hjelpende rolle overfor noen som slett ikke vil ha eller trenger vår hjelp.

Ser vi tilbake på refleksjonene omkring makt i forrige avsnitt, våger jeg altså den påstand at den viktigste grunn for at presten ikke skal tro hun er mektig, er at den andre/konfidenten ikke alltid er så sårbar som hun tror. Den andre er oftere et menneske som søker gjensidighet og likeverd, også i relasjon til presten. Og om han eller hun ikke ønsker dette, kan det likevel hende at det er en del av prestens evangeliske plikt å by på det. Prestens rolle er kanskje ikke først og fremst, men heller unntaksvis, hjelperens. Oftest er hun eller han en som fyller en rolle og utfører oppgaver på vegne av menighetens fellesskap. Forkynnelsen av ordet og forvaltningen av sakramentene, svært vidt forstått og inkludert hele kirkens diakonale karakter, foregår i en forsamling av likeverdige.

Jeg har i veiledningsfaglig sammenheng vært opptatt av gjensidighet. Det utmyntes for meg i en tro på veiledning mellom kolleger (hvor rollene skifter mellom veiledet og veileder) som den normale veiledningssituasjon.

Møtet med den andre som din gjensidige likeverdige er det beste vern mot overgrep. Vi står på like fot, kan gjøre hverandre vondt, men ingen har i utgangspunktet en mer-makt over den andre. Innenfor et slikt rom må man så agere i gjensidig respekt, og med roller definert av den enkeltes livssituasjon og oppgave. Dette er etter mitt syn normalsituasjonen også i sjelesorg. De to (eller flere) som møtes har forskjellige roller, begge trenger bevissthet om at makt alltid er en del av en relasjon, men ingen har i utgangspunktet makt over den andre.

Så langt fra meg, HSH får ordet. God lesning videre! Her er mye å hente og mye å tenke på.

Hjelpende ritualer, forberedende samtaler

INNLEDNING

Kasualsamtalen er en etablert yrkesmessig praksis, velkjent for alle prester, og i tillegg utført av kateketer og diakoner. Casualsamtaler er i realiteten dåpssamtaler, vigselssamtaler og sorgsamtaler – definisjonsmessig kan man si at det er samtaler som rituallederen har med den (de) personen(e) som henvender seg til kirken for å be om å få utført en casualhandling, eller mer presist en casualgudstjeneste. Til forskjell fra disse praksisene, som er veletablerte, er det ikke noen innarbeidet samtalepraksis knyttet til konfirmasjonsritualet. Det kan sies å være påfallende, særlig hvis man ser casualgudstjenestene som overgangsritualer i riteteoretisk betydning.

I denne artikkelen ønsker jeg å bidra til en teoretisk og metodisk drøfting av casualsamtalepraksisen i kirken. En slik drøfting kan sies å være påkrevet ut fra mange hensyn, ikke minst ut fra den erfaringen mange prester har av at casualsamtalene er vanskelige å utføre (særlig dåpssamtalene).

Min innfallsvinkel er samtidig noe mer teoretisk og prinsipiell, jeg nærmer meg også samtalene ut fra en interesse for å utforske sjelesorgfeltet. Jeg har deltatt i diskusjonen om sjelesorg med utgangspunkt i et diakonalt eller hjelpende perspektiv (Stifoss-Hanssen 2000), og om forholdet mellom sjelesorg og veiledning (Stifoss-Hanssen 2005). Jeg vurderer det slik at en drøfting av casualsamtalene innenfor sjelesorgfagets ramme kan være viktig for å komplettere forståelsen av dette faget. Ikke bare fordi disse samtalene for menighetsprester utgjør hovedtyngden av sjelesorgen (hvis det er sjelesorg) og drøftingen derfor kan være til nytte, men like mye fordi den vil kunne gi et forskjellig perspektiv på sjelesorgen som er både prinsipielt og praktisk. Det jeg ønsker å gjøre, er altså like mye å bruke casualsamtalene som case for å forstå sjelesorgfeltet, som å utvikle casualsamtalefeltet i seg selv.

HVA ER EN GOD, PROFESJONELL SAMTALE?

Dersom vi starter med sjelesorg/samtale som hovedproblematikk, kan vi se at casualsamtalen har de grunnleggende ingrediensene til en sjelesorgsamtale: Det er en samtale en prest (kateket, diakon) fører som en helt tydelig integrert del av arbeidet, det er de andre samtalepartnerens initiativ til å